

Tal i sällskapet P. B. den 4 december 1845

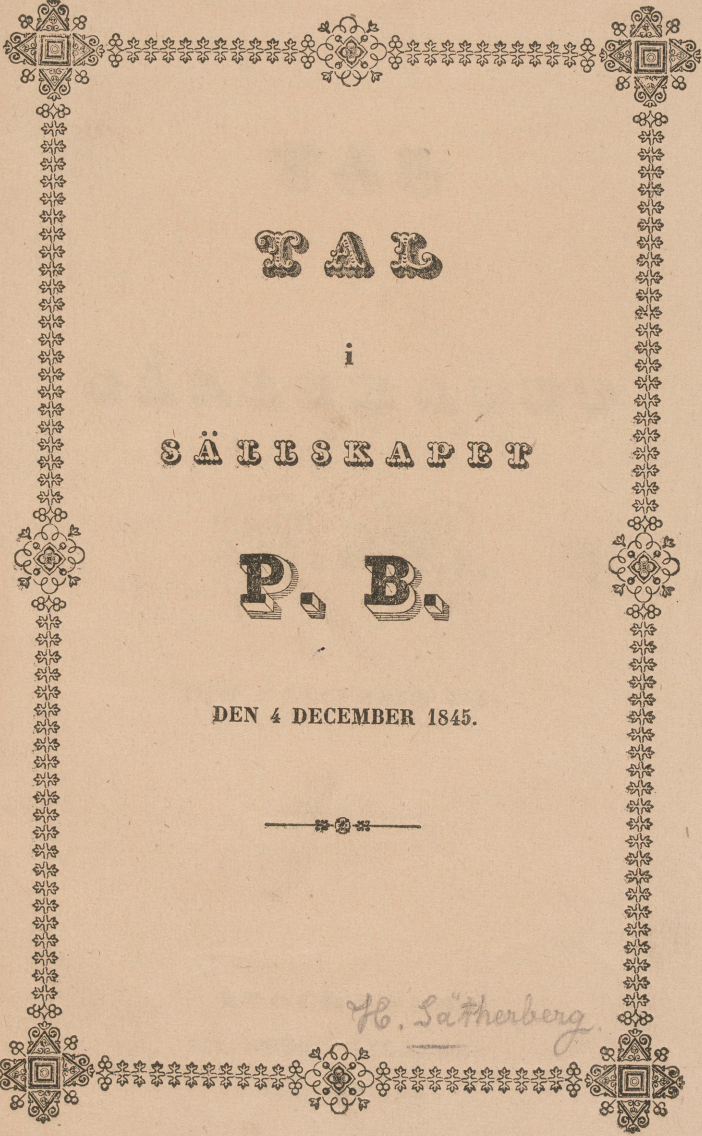
Sätherberg, Herman,

Wrangelske boksamlingen 81 Cx1 Br.

PAR BRICOLE

*Vitt. m.
T. U. Satherberg.
(P. B.)*

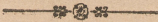
TAL

i

SÄLSKAPET

P. B.

DEN 4 DECEMBER 1845.

H. Satherberg

333

333

DECEMBER 1893

W. J. BROWN

W. J. BROWN

W. J. BROWN

W. J. BROWN

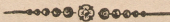
TAL

i

SÄLSKAPET

DEN 4 DECEMBER 1845.

STOCKHOLM.

L:S GUST. RYLANDER,

Bazarn å Norrbro.

333

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

”*Baghatni il machbub ta kalbek el Brikol, ara seh'kálu fuk binti, intaka ma kaxitoista kymmendü skillingü, gasch kont ghaddeyya, tibta taghmel in namur Barbara,*” säger ett Arabiskt ordspråk. — Det betyder, som vi alla veta: ”Eho tu est, af hvilko stam och hvilket hemvist, så framt tu tjenar i Bricolleriets orden, se till att tu icke dumbar dig, utan infinner dig på börsen, två trappor upp, hvarje år på then dag som *Barbara* kallas.”

Uppmanade af en likalydande lag i vårt nordiska Bricolleri, hafva vi nu infunnit oss här, för att fira den stora Barbaras, vår Skyddsgudinnas högtidsdag.

Vårt mål är högt; må festens glans omstråla templets gårdar, och högtidens upplyftande föremål fylla våra sinnen med olympisk fröjd.

Hvar och en — mina klart skinande bröder — har sin egen lilla fnurr, sin egen snus-sort, sitt eget kära mål ditåt han sträfvar, sin favorit-melodi på hvilken han gnolar, sin tjusande Siren af hvilken han drages. Eng-

lands Lorder ha sina spanmåslagar, Schnöt-zinger har sina maskerader, Blinda Calle har sin fiol. — Den lilla myran önskar blott att få släpa hem sitt strå till stacken, innan någon förnäm tordyfvel kommer surrandes och kapar bort detsamma, taga sig, på mödan, en bit ost och en tår myrbränvin, för att derpå slumra in i sin vrå och drömma om morgondagens bestyr; den stolta Rhen-floden åter, ammad vid S:t Gothards bröst, icke nöjd med sitt hemlands snövatten, söker sin lyck-salighet i varmare nejder, der rankan växer, ilar ner till Schweitzerdalarnas lustgårdar, rusar sig med drufvorna, skämtar, jollrar och jodlar med de romantiska vallflickorna, speg-lar dem i sina silfverspeglar, kysser dem — ja kanske *omfamnar* dem, och raglar derpå, rusig af vin och kärlek, ner till den brusande Nordsjön, för att — äta sill — och dö.

Allting har sin sträfvan:

En vill fylla kräfvan,

En är ständigt hungrig efter vått, San! (Fin.)

En i kärlek pustar,

En i slagsmål rustar,

En i luften jemt vill bygga slott. San!

En är böjd för gräl och en för snack. San!

En är sned i syna, en på klack. San! (D. C.)

En har låg till kannan,

En har horn i pannan,

En har ingenting, och sämst det är. San! (Fin.)

En har lån i banken,
 En har ondt i skanken,
 En sitt hela lif går fram på tvär. San!
 En är kommenderad af ett troll. San!
 En är kommandör i Par Bricoll. San! (D. C.)

Men vi, älskelige bröder, ha ständigt för denna lysande orden vår oupphörliga sträfvan.

Låtom oss nu sätta glasögonen på näsan, luta hufvudet något bakåt och mycket noga betrakta det märkvärdiga ordet *Barbara*, som gifver denna dagen sin festliga glans och skimrar öfver polen underbart såsom det oförklarligaste norrsken.

Forskarne hafva vid härledningen af detta strålande namn i alla tider varit mycket lärda, det vill säga förvirrade och oeniga; och ännu i närvarande stund är denna fråga lika klar som de gamla gatlyktorna. — Några äldre akademister af den hæmorrhoidaliska skolan hafva velat derivera ordet *Barbara* från *Rhabarber*, stödjande sig förnämligast på den lärda Rudbecks tractat: *De poculis et nonnullis aliis solventiis* (om rummel och andra lösande medel). Detta ord åter påstår Rudbeck härleda sig ifrån det grekiska ordet *ῥέιβ*, flyta. *Rhabarber* och *Barbara* skulle då vara någonting som vore i flytning; hvilket är falskt: de äro tvertom fasta saker, som man kan ta på.

En annan författare: Doct. J. G. Walch (*Philosophisches Lexicon*) talar vidt och bredt om *Barbara*, sägande henne vara ingenting

annat än en scolastisk term, d. v. s. skolpojktterm, begagnad för att uttrycka ett förnuftslut: *sylogismus*. — Nu fanns det hos de gamla grekiska filosoferna tvenne förnuftslut: helan och halfvan (*sylogismus duplex et simplex*), samt ännu ett dertill, uppfunnet af Aristoteles, nemligen föreningen af begge de nyssnämnda. Man begagnade dem vid alla lärda sammankomster och repeterade dem flitigt under utropet *Barbara*. De tre vokallerna *A* i detta ord hade för dem en högst egen betydelse och de betraktade dem såsom föreställande någonting allmänt jakande; t. ex.

BA: all jordisk glädje är half;

bA: alla människor äro jordiska;

rA: alltså måste alla människor taga halfvan.

Detta var onekligen en sofism; — men på den tog man — halfvan, och så fick den passera.

Det är dock märkvärdigt att se, huru de lärda ibland *ingenting se*, och detta just der saken ligger i klaraste dager!

Barbara, mina bröder, är i hvarje bokstaf Svensk, så Svensk som ett par skinnbyxor vid Rotebro. — Namnet härleder sig från en i tidernas längd uppkommen oriktig skrifning af det tre gånger upprepade ordet: *Bra!* — *Bra — bra — bra!* så uttalades det egentligen; och det begagnas så ännu af hela norden, vid hvarje tillfälle af beundran

och förtjusning. Hörden J ej, när Taglioni dansade eller Jenny Lind sjöng, hur samma ord genljudade vid det ständiga bifallssorlet! Och hvilken var väl denna underbara flicka om icke Barbara sjelf, som ibland roar sig att såder uppträda bland oss i lånade gestalter. — Jenny Lind är nu försvunnen för oss — och Barbara är kanhända — — Olle Strandberg. Ty hvem vet hvar harn har sin gång!

Men hon verkar hos oss för det mesta andligen och förnimmes sålunda i allt stort och skönt, som här framträder: i sång, såsom i dans, i Prumes melancholi, såväl som i en god middag på Blåporten med saltsjöabborr och ljustigt susande sommarflägtar.

Vi ha att tacka henne för många goda saker, för provincialbanksedlarna, ja för sjelfva de oräkneliga silfvergrufvorna i landet. Hon är själen i alla glädtiga lag och kraften i alla företag; hon är i närvarande stund den skandinaviska idéen, hvilken först skall bära riktig frukt när man lärt sig brygga Svensk punsch i grannrikerna.

Men, som sagdt är, här i det kalla Norden visar hon sig dock för det mesta *osynligen*, och liknar i det fallet den *sunda smaken*; — ty man talar om henne öfverallt, men ser henne sällan.

Att hon emedlertid äfven i full verklighet existerar, det lider intet tvifvel. — Hören hvad jag har förnummit af en person, som i

ett helt års tid, drifven af nit för vår orden,
rest omkring öfver vatten och land och trotsat

Stormars vilda gny och hafvens mörka fasa
Och hungersnöd och törst och sjelfva solens brasa,
för att uppsöka Barbara i hennes rätta hem-
vist: *Barbariet*.

Man säger att förlidet års Medelhafs-
expedition med trenne af våra örlogsfartyg
hade till ändamål att betala några gamla krog-
skulder efter våra fäder, vikingarne, se'n den
tiden de brukade taga in på krogen Marocco
och dricka graföl efter sina stupade fiender.
Så säger man i allmänhet: — men egentliga
ärendet var dock att uppsöka Barbara. Se
här några utdrag ur den ofvannämnde pil-
grimens dagbok.

”Den 15 Sept. lyftade vi ankar och gin-
go till segels från Götheborgs hummer. —
Alla daggar nytjärades, alla block och båts-
manshalsar smordes med fläsk och bränvin. —
Klockan slog 3 glas. Himlen mulen — solen
låg vid Söderköping hos Doct. Lagberg och
tog Gräfenberger-dusch. Stormen låg och
grälade på riksdagen. Det var fullkomligt
stiltje. Snus utdelades åt hela besättningen.
Allmän nysning, så att seglen fylldes och far-
tyget började göra fart. Landet sjönk. Det
började hvina i tågen. — Nu fingo vi se en
varelse komma ilandes från Svenska kusten,
med språng som icke voro menskliga. Ingen

visste i början hvad det var. Somliga sade att det var en ofantlig sill; andra, att det var krediten, som ville söka sig om efter nytt fädernesland och nu ämnade sig öfver till Amerika; andra åter, att det var ballettmästaren Alexander, som tagit ett nog stort skutt och kommit att förirra sig i luften. — Vakthafvande officern kröp hel och hållen in i kikarn, och när han kom ut igen började han ropa: det är ingen annan än nordanvinden! Alla man på däck, att nappa tag i frackskörten på nordanvinden!

Sagdt och gjordt; och — pang! — i ögonblicket flög fartyget, som en champagnekork, öfver oceanen, förbi England, der endast utkiken i förmärsen hann räcka ut handen och slunga i sig ett glas porter. — Det stolta Albion log emot oss med sina kritberg, såsom ett hvitskimrande frukostbord, på vågorna; men vi fingo ej tid att ta en rädisa en gång.

Spanska sjön den 19:de. Vår ovanligt snabba segling har på sednare dagarne mött flera svårigheter. Komna på höjden af toddeklipporna märkte vi att fartyget icke längre ville lyda styret, utan började dragas, såsom af en osynlig hand, allt närmare dessa farliga klippor, och kompassen pekade oupphörligt dit, liksom om han varit fastgjord. Dubbel ranson af rom utdelades öfver lag; men det hjälpte ej. Slutligen fann styrmannen på det rådet, att äfven hålla några supar i kompassen;

då den på ögonblicket återfick sitt förstånd, började snurra omkring och lyckades äntligen att hitta hem till norr igen.

Måndagen d. 20, kl. 12. Utkiken i förmarsen signalerat en försupen gesäll, loverande för ordinär bränvinskultje mellan Azorer-na och Oporto. Bogsprötet rödmåladt. Seglaren var stadd i nöd; ty flaggan hängde ut genom kajutfönstret.

Den 21. Förfärligt åskväder hela sistlidne natt. Åskan slog ner i fläskkällarn och åt upp 3 skinkor, en sillkagge och en båtsman, och skulle utan tvifvel äfven förtärt för oss den sista bränvinskaggen — om icke uppborås-konstapeln i ögonblicket supit *ur* den.

Den 23. Vi ligga för stiltje sedan d. 22. Himmel, hvad här är tråkigt! Vi fundera starkt på att inrätta ett Bricolleri i stormarsen; och hjälper icke det, så inrätta vi ett i begge de andra märsarna med. — En raket har redan afgått till soln med begäran, att han måtte bli vår högst uppsatte, lysande stormästare.

Barbariet d. 30. Vi bogserades i natt in till Tanger af en hvalfisk, på hvilken hela besättningen fick sig en sup. — Hoppet att finna Barbara börjar minskas; alla qvinnor blifva här tidigt betäckta, med tjocka slöjor, ingen förstår oss, folket bryter på Smäländska, rusar sig med opium och äter gräshoppor — fy f-n!!

Tanger den 5 December. Hurra! Jag har funnit henne!!! — Barbara lefver, andas, rörer sig! — Hören, Europa, Asien, Afrika! Jag har funnit henne!!!

Det var i går afton vid sex-dags. Jag var nyss kommen ifrån en Arabisk middag, der man trakterat mig med stekta kattor och ormskinn, och gick ner till en brunn för att gurgla mig litet, efter kalaset; då jag hastigt stöter på en qvinna som stod och speglade sig i vattnet, klädd i samma stil som blåportens flickor, med stycke och mössa. Hon tittar upp, jag tittar upp; våra ögon mötas.

"Christin!" — Ropade jag till — "Hvad i all världen ser jag: du här!?"

"Ja, än sen då; var det så förb -- besynnerligt det? Hur känner herrn mig? — Nå, si så, låt bli mig, annars skriker jag!"

"Men säg mig nu vackert; hur har du kommit ända hit ner ifrån Blå Porten, der du tjente förr?"

"Jo pytt också kom jag från Blå Porten, eftersom jag råkat komma ifrån Pettersburg; för sir ni, när man börjar åldras i Stockholm så flyttar man till Ryssland och blir 10 år yngre, för ni vet väl att Ryssland är långt bakefter sin tid. — Men när jag sen tyckte att jag började åldras också der, så reste jag hit, som sjökaptensfru sir ni! och bjöd ut mig på Turkiska pigmarknaden; och så vart jag 10 år yngre, på den kommersen;

för sir herrn, här är man ändå mera efter sin tid än i Ryssland."

"Nå men, när ni börjar åldras här då, hur bär ni er då åt?"

"Jo för sir herrn, då hänga vi tjocka slöjor öfver hufvudet, så att bara ögonen synas, och dem kan man alltid klippa med, så hvasst man vill. Men söta ni, för guds skull tala inte om det för flickorna derhemma, för då flyttar di hit allihop — och då kanske Fru Barbara stödslar någon annan åt sig."

"Hvad? Barbara?" Skrek jag till. "Hvad hör jag, menniska eller ande! Säger du sannt, så svär på det, annars så talar jag om din hemlighet för alla fruntimmer i Sverige — ja för karlarna med."

"Nå herrejemini, så herrn skrämde mej! Jag har så när slagit sönder min kruka, som frun skicka med mig till Egyptiska trollkarln, att hemta kärleksdrycker i, för hennes seralj."

"Du känner då Barbara och kan försäkra mig att hon finnes här i landet lifs levande?" frågade jag.

"Jo så råkar det te."

"Hon har seralj också, säger du? Det är väl karlar det?"

"Ja, såvida det inte är fruntimmer. — Men kors hvad herrn pratar! Inte behöfver jag hålla reda på frun inte; å aldrig får jag

heller följa med dit in, för hon säger, jag kan gerna stadna utanföre."

"Nå men får jag nu följa med *dig* då, och presentera mig för din fru?"

Ett snäsigt svar härpå var det tydligaste bevis att hon intresserade sig för mig. Och jag följde.

Igenom en lång allé af betsade pyramidal-mahognyträd kommo vi in i en ofantlig citronskog, som bildade, tillsammans med de tätaste vinrankor, dem ingen dödlig kunde äta sig igenom, en riktig Cretensisk labyrinth, mer intrasslad än Nyköpings mekaniska verkstad, eller den De Flonska arfsfrågan.

Hvilken yppig vegetation, hvilken rikedom från alla naturens riken som här mötte mina ögon, är fåfängt att vilja beskrifva. — Ifrån stora gången utgingo åt begge sidor bivägar, och vid hvarje sådan stod ett dukadt smörgåsbord — men utan *brännvinsflaska*, hvilket sednare i början mycket stötte ögat. Här såg jag för första gången i mitt lif den märkvärdiga Sillsallatspalmen; och den i norden så mycket eftertraktade brännvinsblomman växte här på kalljord. I dammarna summo vilda smörgåsar, i träden sutto morgontuppar och galde, och den skygga, flygtiga kreditfogeln tittade fram här och der i buskarna, men höll sig helst omkring smörgåsborden, der han syntes vara inaccorderad på månad. Som jag i tvenne hela

månaders tid mest lefvat af gräshoppor, började det nu likom vattnas i munnen på mig, och jag kunde ej längre återhålla mig.

"Säg mig, vackra Christin, kanhända man här kunde få ta sig en liten smörgås på krita?"

"Ta allt hvad herrn vill! Någon krita kommer ej ifråga, eftersom herrn är ifrån Sverige, och ämnar bo här."

"Ja men jag vill ej bo hos din mamor, efter jag ser att hon saknar brännvin på sina smörgåsbord."

"Pytt — det gör ingenting! Brukar herrn aldrig ha tandvärk?"

"Nej — gudskelof! — det brukar jag inte."

"Det var ledsamt det!"

"Var det ledsamt? Hvad menar du dermed?"

"Jo för ser herrn, Barbara nyttjar brännvin bara som medicin. När hon har tandvärk, t. ex., så tar hon sig en tår på tanden. Stacks fru Barbara hon lider dagligen af tandvärk — ja om nätterna med."

"Haha!" utropade jag, — nu förstår jag: hon vill gälla för att vara i nykterheten din fru! men säg mig, hon är väl icke läderska heller: ty då ber jag Gud bevara mig från henne."

"Nej var lugn herre: hon har väl annat att göra, än vara galen hela 7 dar i veckan!"

I detsamma slog klockan sex i soln, och med ett utrop: "kors för hin, det är sex-dags, frun väntar," sprang min ledsagarinna ifrån mig. — I de varma länderna är soln så nära jorden, att man kan höra derifrån när klockan slår. Man kan äfven se hvad den består utaf. Den är, som Herschel också redan ådagalagt, en stor bricolleri-loge med sin silfver-punschbål, sitt osynliga fluidum och sina klart skinande kommandörer.

Klockan hade knappt hunnit slå 6, förr än allt vaknade upp till ett nytt lif. Alla blå-klockor, örkklockor och ringklockor började ringa, det klämtade 6 i det stora Chinesiska klockträdet, och från alla träds fåglar, alla buskars blomvippor och alla liljors och rosors läppar utgick följande sång:

Pling!

Plingeli, klingeli, plingeli, kling.

Barbara kallar till allshärjarting.

Samlom oss alla,

Hej falliralla!

Plingeli, klingeli, plingeli, kling.

Plang!

Plingeli, klingeli, plingeli, klang.

Samlom oss alla, hvar efter sin rang:

Sylfer, Dryader,

Fauner, Najader,

Menskor och gudar! Pling plingeli plang.

Plång!

Plingeli, klingeli, plingeli, klong.

Vägen till visdom den är icke lång:

Sjung och var rolig,

Fri och förtrolig.

Famna din broder. Pling plingeli plong. }

Haha, sade jag för mig sjelf, det är högtid hos Barbara i dag! Låt mig tänka efter; hvad är det för dag i dag? Den 4:de December. Kors för tus -- det är ju sjelfva Barbaradagen. Hurra! Hurra! Hurra! — Det blef ett allmänt hurrande bland både gudar och menniskor. En den aldrasötaste skogsnymf, skön som en Houris i Mahomedes paradys, kom framdansandes och satte på mig femte gradens decoration, och jag slöt mig till processionen, som nu fördjupade sig ibland den svalkande lustgårdens ljuflika skuggor.

Hvarifrån alla varelser i en hast komma, är mig omöjligt att förklara; men alla gångar och alla öppna platser vimlade af menniskor, halfgudar, ja till och med helgudar. Den rankbekransade vinguden kom directe från Olympen, för att fira sin syster Barbaras namnsdag, åkande efter ett frustande spann af sköna Numidiska tigrar; han svängde med sin tyrsus i luften, så att hela nejden ångade vin, och han följdes af en skara lätt uppskörtade, half-vilda bacchanter,

som i en dansande takt efter flöjter och cymbaler satte sig i spetsen för tåget.

Näst efter honom kom Venus, skönhetens gudinna, dragen i sin lätta, till hälften flygande char af skönformade Gazeller. (En klart seende broder ville påstå, att det var kattor, som drog henne; men det tror jag ej — ty han var redan litet på treqvart, dender brodern.) Dernäst, Pomona, Ceres, ja sjelfva den kyska Diana. Juno och Minerva hade skickat återbud. Den ena skulle resa till Berlin, för att höra mamsell Lind; den andra hade redan lofvat bort sig på en "politisk middag." — Litet sednare på aftonen väntade man sjelfva krigsguden (Mars) ifrån Algeriet.

Så gick nu tåget framåt, upp till Barbaras slott, under afsjungande af följande sexsång af Upsala studentcorps, som blifvit gratis hitbogserad af ångfartyget Uppland:

Vikingasäten, åldriga lundar,
 Klippor den eviga frihetens berg!
 Lyssnen till uret; sex-timman stundar,
 Aftonen rodnar i stigande färg!
 Hungren hörs qvida, törsten han ryter,
 Klaraste vin i flaskorna flyter,
 Kyparn sig sjelf och ljusena snyter:
 Klar blir vår synkrets, och sorgen en dvärg.
 Fader Bacchus höjer fanan
 På de fält der han fordom var skyddande gäst,

Och krediten lyser banan, —
 Fastän f—n måtte rida hans blodiga häst.
 I spetsen kaviar,
 Ansjovis mycket rar,
 Lax i låda, räddisor och medfurst ost och smör.
 Det är saken.
 Lägg på haken,
 Så att ingen oss hindrar, när sexa man gör!

Här afbryter resebeskrifvaren hastigt sin berättelse; och de närmast påföljande rader-
 na innehålla blott en mängd hieroglyfer, som
 för alla klart seende "Bacchi barn" äro tyd-
 liga ord, men stumma frågotecken för alla
 "kalmucker."

Man kan dock af det föregående finna, att
 hela festen var en Barbara-fest i Afrikansk
 Bricolleri-stil; och vi lemna till en annan
 gång tydningen af de nyssnämnde hierogly-
 ferna. —

Och härmed tro vi oss nu hafva klar-
 ligen ådagalagt det rätta förhållandet i frå-
 gan om moster Barbaras vistelseort och verk-
 ningskrets. När hon uppfyllt sitt höga värf,
 när hon lärt all verdens Mahommedaner,
 Turkar och andra Kalmucker att hylla ran-
 kans gud och lägga bort det förderfliga Opii-
 ätandet, torde hon komma tillbaka till oss
 igen; — kanske ock icke: ty hon är rädd
 för hafvet med allt sitt omätliga vatten; icke
 såsom skulle hon hafva sin fröjd i druckna

bröders yrsel och vilda bacchanters skrän,
utan emedan hon hatar all omåttlighet, det
må nu gälla vatten eller vin.

Att oskyldigt skämta och måttligen njuta,
det är lagen i Barbaras rike.

Och hvad betyder det, att vi här se hvar-
andra åter, till firande af denna fest? Jo, att
vänskapen och glädjen ännu icke äro bort-
frusna i nordens; men att vi ständigt hitta
vägen till deras gyllene tempelportar, för att
dricka ur deras källa den drycken som gif-
ver makt att brottas med sjelfva den allt här-
jande tiden. Ty det är åt *Vänskapens och*
den oskuldsfulla Glädjens Genius vi här eg-
na vår gemensamma dyrkan; åt dender mor-
gonstjernan, som i barnasinnets tände så klara
himlar; åt dender melodiska fogeln, som i
djupet af vårt hjerta ännu sjunger fridssån-
gerna, när lifvets öcken mulnar och vemo-
dets härar blåsa i stormbasunerna, för att
skrämma bort oss ur vårt enda jordiska pa-
radis.

Ja, i ditt tempel Barbara! hafva vi der-
före i dag åter samlats, såsom trogna och
tacksamma barn, såsom kycklingarna under
hönans vingar. Ty du är vår höna, och vi
äro dina — bricollister.

10
... och alla ...
... och ...
... och ...

... och ...
... och ...
... och ...

... och ...
... och ...
... och ...

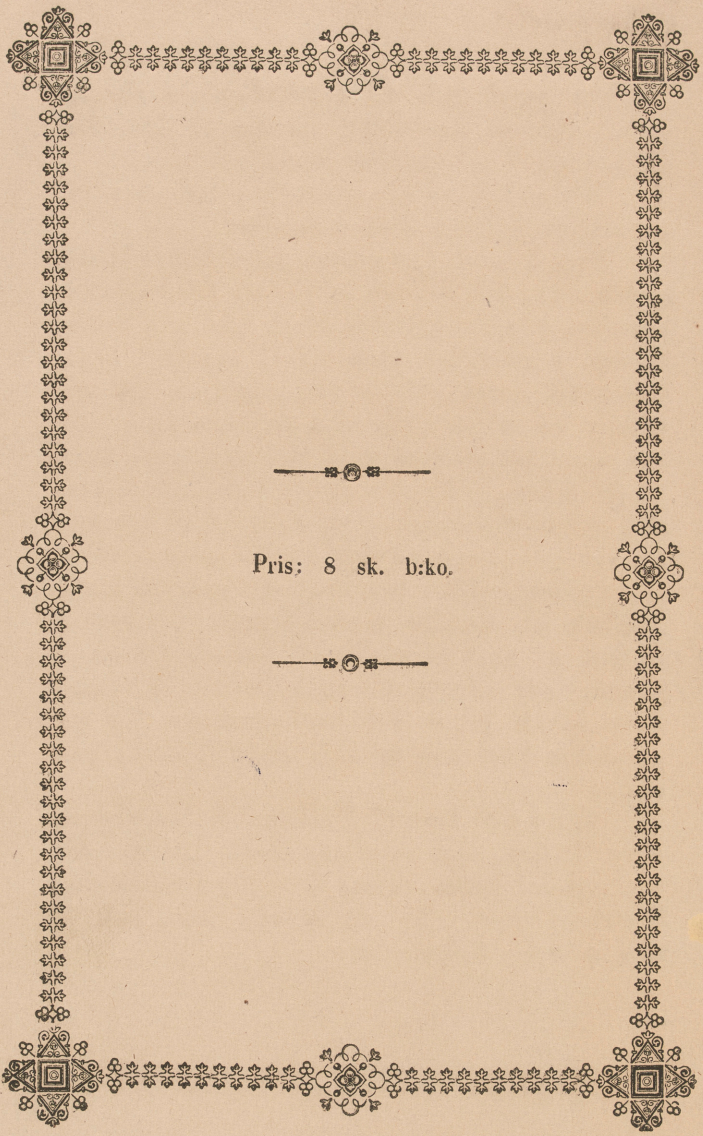
... och ...
... och ...
... och ...

... och ...
... och ...
... och ...

... och ...
... och ...
... och ...

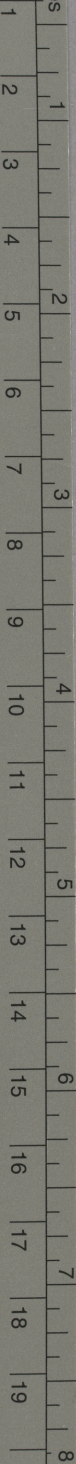
... och ...
... och ...
... och ...

Pris: 8 sk. b:ko.

Inches

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue   Cyan   Green   Yellow   Red   Magenta   White   3/Color   Black

